Edwina Henriquez behaalt Europese graad in "Mensenrechten en Democratisering"

Op de bres voor recht en gerechtigheid

Door Marjanne Havelaar

Israël bouwt een kilometerslange muur in de Westbank, waardoor Palestijnse families die gewend zijn naast elkaar te wonen gedwongen worden gescheiden van elkaar te leven. In sommige landen worden vrouwen behandeld als slaven. In Afrika slachten verschillende volkeren elkaar af, met enorme vluchtelingenstromen als gevolg. Iedere dag brengen de televisiestations het wereldnieuws met de vele mensenrechtenschendingen in de wereld onze huiskamers binnen. Maar ook dichter bij huis, in politie- en gevangeniscellen op Aruba en de Nederlandse Antillen gaat niet altijd alles volgens het boekje. Deskundigen bij het Internationaal Gerechtshof in Den Haag en bij humanitaire organisaties doen hun uiterste best verbetering te brengen. Sinds kort heeft Aruba een eigen deskundige op het gebied van mensenrechten: Edwina Henriquez.

Edwina Henriquez (midden) samen met een studente uit Moldavie (links) en een collega uit Spanje in het klooster San Nicolo in Lido, Venetie.

De wereldgemeenschap accepteert niet langer dat de daders van mensenrechtenschendingen ongestraft blijven. Om deze reden zijn er nieuwe mechanismen gecreëerd om deze daders op te sporen en te veroordelen. Om adequaat te kunnen reageren en om getrainde menskracht in te kunnen zetten, is een nieuwe wetenschap ontwikkeld: de mensenrechtenspecialisatie. Het Europees Inter Universitair Centrum in Venetië biedt zo'n specialisatie aan: the "European Master's Degree in Human Rights and Democratisation" (EMA). De Europese Unie, die de bescherming van de mensenrechten als een van haar belangrijke politieke pijlers acht, omarmde het initiatief van professor Antonio Papisca van de Universiteit van Padua, die in 1997 het EMA- programma in Venetië oprichtte.

EMA

Het EMA- programma is een multidisciplinair en intensief academisch programma, dat de onafscheidelijke link tussen mensenrechten, democratie, vrede en ontwikkeling reflecteert. Zo komen de vakken internationale betrekkingen, recht, filosofie, historie, antropologie, politicologie en sociologie aan de orde. Door vakkundigheidtraining worden de studenten gedurende één jaar klaargestoomd om direct na hun studie als mensenrechtenexperts aan de slag te kunnen.

Studenten worden onderwezen door vooraanstaande academici, experts op het gebied van de mensenrechten, vertegenwoordigers van de Europese Unie, terwijl zij in een multiculturele omgeving kunnen studeren. Het EMA- programma wordt bekostigd door de Europese Unie, de gemeente Venetië, de provincie Veneto en de Italiaanse regering. Ook de internationale en non-gouvernementele organisaties op het gebied van de mensenrechten, zoals het Hoge Commissariaat voor de Rechten van de Mens (UNHCR), de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE), de Raad voor de Europese Unie, UNESCO, het Internationale Comité van het Rode Kruis (ICRC), Human Rights Watch en de Internationale Commissie van Juristen dragen financieel bij aan het EMA- programma.

De Europese Raad, het Europese Parlement en de Europese Commissie leveren ook een actieve bijdrage aan het EMA-programma door het verzorgen van lezingen, seminars en workshops op het gebied van de bescherming van de mensenrechten. Op academisch niveau wordt het EMA- programma ondersteund door de 29 aangesloten Europese universiteiten. In het tweede trimester (februari-juli) krijgen de studenten de gelegenheid om aan een van de aangesloten universiteiten colleges te volgen en hun scriptie te schrijven. Dit onderdeel van het programma wordt als een Europees uitwisselingsprogramma beschouwd en de studenten dienen het onderzoek voor hun scriptie in een ander dan hun eigen land te doen.

MASTERONI

De 500 Masteroni's (afgestudeerden) die het EMA- programma tot dusverre heeft afgeleverd, staan voor de taak overal ter wereld waar de mensenrechten worden geschonden hun bijdrage te leveren om het leed te helpen verzachten. Door de opgedane kennis, de contacten die zijn gelegd en de praktische inzichten die zijn verkregen tijdens de opleiding, zijn deze Masteroni's in staat mee te helpen van de wereld een betere wereld te maken. Masteroni's kun je aantreffen in verschillende werkgebieden op het gebied van de mensenrechten. Op de hoofdkantoren van de Verenigde Naties in New York en Genève. Bij verschillende universiteiten, in de vluchtelingenkampen, in oorlogsgebieden, als ombudsman/vrouw, als gedelegeerden bij verkiezingsobservaties, bij de wereldwijde non-gouvernementele organisaties. Het werk van de mensenrechtendeskundige is niet altijd zonder gevaar en het vindt plaats onder de meest erbarmelijke omstandigheden, zoals bij onderzoeken bij massa- graven, in gevangenissen en detentiefaciliteiten. Veelal wordt het werk verricht zonder betaling, als vrijwilliger of stagiair bij de verschillende organisaties over de gehele wereld.

Sinds kort heeft Aruba een eigen mensenrechtendeskundige in de persoon van Maria Magdalena Edwina Henriquez (49). Henriquez behaalde recentelijk het diploma "European Master Degree in Human Rights and Democratisation" aan het Europees Inter Universitair Centrum (EIUC) in Venetië. Tijdens een plechtige ceremonie gehouden in het majestueuze Palazzo Ducale in Venetië, in aanwezigheid van de Italiaanse diplomatieke wereld, de Italiaanse politici, de Europese academische wereld en de leden van de Raad voor de Europese Unie (EU), mocht Henriquez dit prestigieuze diploma uit handen van professor Machado en de rector van de Universiteit van Coimbra, Portugal, waar Henriquez haar scriptie heeft geschreven, in ontvangst nemen.

De selectie van de kandidaten die aan dit EMA- programma mee mogen doen, is bijzonder zwaar. Per Europees land mogen vijf studenten naar Venetië worden afgevaardigd. Tien studenten uit de voormalige Oost-Europese landen worden geselecteerd en de resterende vijf studenten worden gekozen uit duizenden aanmeldingen uit de hele wereld. Henriquez was een van die vijf. Zij is derhalve de allereerste Arubaanse studente die de titel European Master's Degree in Human Rights en Democratisation heeft behaald. Henriquez was al meester in de rechten en bezit tevens een graad in de Jounalistiek.

KLOOSTER

Bij aankomst op 10 September 2003 werden de EMA- studenten ondergebracht op het eiland Lido, met haar prachtige stranden, de vele luxe hotels en het Lido casino. Negentig studenten uit alle delen van de wereld werden samengebracht in een Middeleeuws klooster. Het klooster grenst aan de kerk San Nicolò, die dateert uit het jaar 1100. Van negen uur 's ochtends tot zes uur 's avonds werden de studenten onderwezen in alle facetten van de mensenrechten. Ongeveer 85 zeer prominente docenten afkomstig van de meeste Universiteiten van Europa, mensenrechtenexperts uit alle delen van de wereld, gaven colleges, seminars en workshops. Gedurende vijf maanden werden door de EMA- studenten dertigduizend pagina's gelezen. De studenten deelden een appartement of een kamer met een medestudent. De lunch werd verstrekt in de eetzaal van het klooster. Pasta, pasta en nog eens pasta..... Het eiland Lido zelf is qua oppervlakte ongeveer de helft van Aruba. Het is een eiland waar de gemiddelde leeftijd boven de zestig jaar ligt. Waar de mensen puisant rijk zijn door de vele miljoenen toeristen die per jaar de eilanden van Venetië aandoen, maar waar het leven nog erg rustig is. Er zijn drie politieagenten en die moeten ieder weekend uitrukken om een of ander feestje bij een van de studenten te beëindigen, op verzoek van de buren.

Bibliotheek Johan V met een collectie juridische boeken daterende uit het jaar 1724.

"Voor mij betekende Lido een zware beproeving. Gewend als ik was alleen te wonen, nu moest ik een appartement delen met een student uit Mali, Afrika, een totaal ander wereldddeel", vertelt Henriquez. Door de hoge vochtigheidsgraad in Lido kon ze na twee maanden niet meer lopen en moest een operatieve ingreep ondergaan. En toen was het Kerst in Venetië... De meeste studenten grepen de kans om voor het eerst weer naar huis te gaan om het leven op Alcatraz, zoals zij Lido zijn gaan beschouwen, te ontvluchten. Naar huis gaan zat er voor Henriquez niet in. Helemaal alleen in de vrieskou. "Ik bedacht dat het het beste zou zijn als ik onder twee dekens de 30.000 pagina's tekst zou kunnen doorworstelen". Kort daarna was de beproeving voorbij en slaagde Henriquez met vlag en wimpel.

150 TREDEN

"Op 31 januari 2004 arriveerde ik op het vliegveld van Lissabon op weg naar de Universiteit van Coimbra", vertelt Henriquez over de volgende fase in haar studie. Deze uit de achttiende eeuw daterende Universiteit ligt op de hoogste top van de heuvel en is te bereiken via de 150 treden tellende "Escaleras Monumentales". De rechtenfaculteit is van oudsher gevestigd in het historische gedeelte met een in de achttiende eeuw gebouwde beltoren die uitsteekt boven de "Paço das Escolas" en die generatie na generatie heeft gediend als symbool van de universiteit en van de stad zelf. Ernaast staat de Koning Johan de Vijfde Bibliotheek, daterende uit 1724, met een boekencollectie vanaf die tijd.

Hier kunnen de studenten tot de dag van vandaag de prachtige collectie Middeleeuwse boeken, die nog altijd in de oorspronkelijke staat zijn, lenen.

Naast de bibliotheek staat de met goud versierde middeleeuwse kapel, waar elke dag de mis wordt opgedragen en waar menig studentenpaar in de echt is verenigd. Een museum en een uitgestrekte Botanische Tuin, daterende uit de achttiende eeuw, maken ook deel uit van het complex van de universiteit. Nog steeds dragen de vrouwelijke studenten de middeleeuwse zwarte mantelpakken en de mannelijke collega's keurige zwarte smokings. Om de verschillende faculteiten te kunnen onderscheiden, dragen de studenten diverse kleuren linten op de mouwen van hun mantels. In de eerste week van mei vindt het 'Festival van de Linten' plaats. Tijdens dit festival, dat het einde van het studiejaar inluidt en dat door de gehele bevolking van Coimbra wordt gevierd, verbranden de studenten hun linten in een plechtige ceremonie met fado-muziek, veel tranen, veel drank en met parades door de straten van Coimbra.

Samen met studenten uit Portugal, Brazilië, Oost- Timor, Saint Tomé en Principe, Angola, Mozambique en de Kaapverdische Eilanden volgde Henriquez de mensenrechtencolleges in de zaal, waar koning Johan de Vijfde zijn gezin op het plafond liet portretteren. "De Universiteit van Coimbra bood mij de gelegenheid om in een multiculturele, academische omgeving mijn onderzoek voor mijn scriptie te doen", vertelt Henriquez. "Iedere dag zat ik samen met Portugese, Braziliaanse, Afrikaanse en andere buitenlandse studenten gebogen over de boeken in de prachtige bibliotheek van de universiteit".

COIMBRA

Wat Coimbra heel bijzonder maakt is het feit dat de stad economisch geheel afhankelijk is van de Universiteit, die onderdak biedt aan 40.000 studenten. "Coimbra doet mij denken aan Aruba in de jaren veertig en vijftig. De enorme solidariteit onder de bevolking van Coimbra en de nederigheid van de mensen hebben een diepe indruk op mij gemaakt", mijmert Henriquez. Dagelijks bezocht zij de vele, prachtige middeleeuwse kerken en kloosters en zag met eigen ogen hoe jonge mannen tot priesters werden opgeleid. "Aan de kerk van Sta Cruz kon ik beladen met mijn boodschappentassen iedere dag de mis volgen; zo doet men dat in Coimbra. Studeren in Coimbra betekent: studeren in een middeleeuwse omgeving en je kunt je slechts bevoorrecht voelen om dit als buitenlander te mogen meemaken. Afscheid nemen van Coimbra viel mij daarom bijzonder zwaar."

Een week na het januari-examen werden er voorbereidingen getroffen voor de eerste veldmissie op het gebied van de mensenrechten. Een week lang video's bekijken van de meest afschuwelijke beelden van de oorlog in Bosnië-Herzegovina, Kroatië, Kosovo en de onmacht van de Verenigde Naties om deze oorlogen te stoppen. Het was zeer emotioneel. "Onze missie in Kosovo was om na te gaan welke vorderingen er zijn gemaakt op het gebied van de mensenrechten in de regio en om te leren welke knelpunten door Kosovo worden ondervonden op haar weg naar de democratie". Een gemeenschap die niet beschikt over politieke soevereiniteit en die geregeerd wordt door de internationale gemeenschap, sinds de NAVO het Joegoslavische leger in 1999 uit Kosovo heeft verdreven en de United Nations Mission in Kosovo (UNMIK) werd gevestigd. Na de humanitaire interventie in Kosovo in 1999, verdween Kosovo uit het wereldnieuws.

Henriquez werd echter tijdens het bezoek aan Kosovo getroffen door het leed dat de mensen daar nog elke dag doormaken. Zij besloot zich er in te verdiepen in de regio en die als onderwerp voor haar afstuderen te nemen. Het leverde haar een 8,3 op en Aruba de eerste officieel afgestudeerde mensenrechtenspecialist.